

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXVIII. Soluuntur argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

si non requiritur intentio baptizandi, sed sufficiant materia, & forma quomodocunque prolata. Hoc tamen planè ridiculum est.

SECUNDO, si Sacerdos in mensa legeret Euangelium, & fieri solet in mensa Prælatorum, & religiosorum; & interlegendum pronunciat illa verba: *Hoc est corpus meum*; Et *Hic est sanguis meus*, iam totus panis, & totum vinum illius mensæ esset consecratum, si non requiritur intentio.

TERTIO, si cùm aliquis ancillam conducit, diceret; Accipio te in meam (intelligens, sed non exprimens ancillam) illa diceret; Accipio te in meum (intelligens herum, sed non exprimens) iam illi essent coniugati.

CAPVT XXVIII.

Soluuntur argumenta.

UPEREST argumenta soluere. PRIMO Lutheri. SECUNDO Caluini. TERTIO Kemnitij. QUARTO Catharini.

PRIMUM argumentum Lutheri ex assertione art. 12. Verbum Dei, quacunquẽ intentione dicatur, excitat eundem inaudiente. Sed fides est quæ iustificat; ergo verbum sacramentale, quacunquẽ intentione proferatur, efficax est, & confirmat. Quia Philipp. 1. Apostolus gaudet prædicari verbum quacunquẽ intentione, etiam si aliqui prædicarent, ut inuidiam Paulo conflarent, quia nimirum etiam eo modo poterat verbum esse fructuosum: igitur eodem modo verbum Sacramentis, licet ioco prolatum, vtile erit.

SECUNDO confirmat idem Lutherus in lib. de Missa pro uata, ex eo quod Alexander Episcopus Alexandrinus ratum habuisse legitur Baptismum, quem Athanasius puer aliis pueris per iocum contulerat. Item ex eo, quod legitur in aliis historiis de quibusdam Gentilibus parasitis, qui vnum ex suis baptizarunt, ut riderent Christianos, & ille tamen continuo conuersus est, vbi aqua eum attigit, ex quo intelligimus fuisse illum verum Baptismum.

RESPONDEO, PRIMVM argumentum rectè probare apud eos, qui sentiunt cum Luthero Sacramento tantum esse instituta ad excitandam fidem, & solam fidem iustificare: at apud

apud nos nihil concludit. Nam etiam si concedamus verbum quacunque intentione prolatum, posse excitare fidem, non tamen concedimus verbum quacunque intentione prolatum habere posse effectum Sacramentalem. Ratio discriminis est, quia ad excitandam fidem non requiritur vlla efficientia, sed sufficit significatio, vt notum est.

AD confirmationem dico, aliud esse intendere non concionari, aliud intendere concionari, sed ob malum finem. Paulus de hoc posteriore loquitur; & hoc modo concedimus Baptismum esse verum, & efficacem cum minister intendit verè baptizare, licet ob malum finem. DICIS etiam, qui intendit non concionari seridè, si tamen verba concionis proferat, fructum facere poterit: Ergo, &c. RESPONDEO, non esse eandem rationem verbi concionalis, & Sacramentalis. Nam verba concionum sunt verba, vt sic dicam, speculatiua, quæ non pendent ab intètionem; verba Sacramentalia sunt practica, quæ, vt probauimus, pendent ab intentione.

Quamuis autem argumenta hæc concludant in via Lutheri, tamen non esse rectam eam viam, patet ex istis iisdem argumentis. Nam concluditur sola verba sufficere sine aqua, vel alio elemento; item concludunt Sacramenta posse conferri ab ebrio, immò etiam à pica.

AD SECUNDAM confirmationem respondeo, duobus modis posse per iocum Sacramenta conferri (vt explicat Hugo lib. 2. de Sacramētis, par. 6. cap. 13.) VNO modo, vt qui ludunt, intendant verè Sacramenta conferre, sed ob finem recreandi animum eo modo: quomodo possent alij verè intendere Sacramenta conferre, sed ob finem lucranda pecuniæ. Et hic ludus non impedit veritatem Sacramenti, quia hic iocus est extrinsecus ipsi Sacramentali actioni. ALIO modo, vt qui ludunt, intendant non verè Sacramenta conferre, sed illudere, & decipere, quomodo, qui Christum purpura induebant, ei que dicebant: *Aue Rex Iudæorum*, non intendebant eum Regem facere, sed ei illudere. Et hic ludus impedit veritatem Sacramenti, quia hic iocus est intrinsecus actioni.

Dico igitur ludum Athanasij fuisse prioris generis: nam verè voluit baptizare, sed accepit eam actionem pro materia ludi, & oblectationis. Id ita esse colligitur tum ex ipsa historia, quam scribunt Ruffinus, lib. 10. hist. cap. 14. Sozomenus lib. 2.

L 3

cap.

cap. 16. & Nicephorus libro 8. cap. 40. Scribunt enim hi auctores ab Athanasio solos Catechumenos baptizatos, idque omnibus Ecclesiae caeremoniis adhibitis; tum etiam ex eo quod solent pueri serio facere res ludicras. Nam, verbi gratia cum fingunt vnum esse Regem, alios famulos, vel fingunt oppugnationem alicuius loci, verè intendit Rex eorum tubere & illi intendunt obedire; & serio oppugnant locum aliquem & alij serio defendunt: dicuntur tamen hæc ludicra, quia sunt puerilia, & quia gratia oblectationis suscipiuntur. Similem historiam suo tempore accidisse scribit idem Nicephorus, lib. 3. cap. vlt.

Ad illud de mimo **R E S P O N D E O**, nihil in historia illa est contra nos. Nam primus, qui historiam scripsit, fuit (quæ sciam) **Ado Treuirensis** in martyrologio 8. Kalend. Septembris. Ab eo acceperunt posteriores **Vincencius**, speculo historiali, lib. 12. cap. 102. & **S. Antoninus**, 1. par. tit. 8. cap. 1. summæ historialis. Porro Ado scribit, mimum illum nomine **Genesium**, coram Imperatore Diocletiano gratia irridendi mysteria Christiana, se ægrotum finxisse, ac Baptismum postulasse; tum iussu Imperatoris accersitum presbyterum & exorcistam, qui eum baptizarent. Verùm cum à presbytero interrogaretur, quid peteret, illum repente conuersum, non fictè, sed serio respondisse, gratiâ Christi se petere, atque in baptizatum verè, & serio, cum & presbyter baptizare intendere, & ille intenderet suscipere Baptismum; licet Imperator adhuc crederet eum fingere. Vide **Surium**, tomo 4. in vita S. Genesij.

S E C U N D U M argumentum est **Caluini** in Antidoto, & **Kemnitij** in 2. part. Examinis, loco citato, qui inde argumentum sumunt, quod si ab intentione ministri penderet effectus Sacramenti, periret certitudo, quam homo debet habere de effectu Sacramenti, & consolatio spiritualis, quia nemo potest certus esse de intentione alterius.

R E S P O N D E O, non debere hominem in hoc mundo querere certitudinem de sua salute, vel iustificatione infallibilem, qualis est certitudo fidei diuinæ. Hæc enim non conuenit huic statui, de quo dicit Apostolus, 1. Cor. 10. *Qui stat, videatur ne cadat.* Et Philipp. 2. *Cum timore, & tremore salutem vestram operamini.* De qua re vide **Augustinum**, lib. 2. de bono peccato.

no persever. cap. 13. & de corrept. & gratia, cap. 13. Certitudinem autem humanam, & moralem, quæ sufficiat, ut homo quiescat, ex Sacramentis habemus, etiam si pendeant ab intentione alterius. Nam cum habere intentionem sit facillimum, nulla est causa dubitandi, an minister habuerit intentionem, nisi aliquo signo exteriori id prodat: & hoc sufficit; ut homo non quærat iterum baptizari, sed acquiescat in accepto Baptismo.

ETNOTA, Lutheranos cogi id ipsum confiteri etiam si nolint. Nam ipsi baptizantur adhuc infantes more Catholicorum; quocirca cum adoleuerint non possunt recordari, nec scire an habuerint Baptismum, nisi credere velint parentibus. Itaque parentibus credunt, qui tamen decipere possunt, & in eo acquiescunt. Quotò magis poterit acquiescere in Baptismo is, qui videt se baptizari, & intelligit verba, nec habet ullam coniecturam contrariæ intentionis ministri, si is acquiescit, qui tantum credit parentibus, vel amicis dicentibus, eum esse baptizatum?

TERTIUM argumentum est Kemnitij ex auctoritate S. Augustini, lib. 7. de Baptismo, cap. 53. vbi non audet definire an Baptismus collatus per iocum teneat, sed dicit expectandam Dei revelationem. Addunt quidam alij alium locum Augustini ex tractat. 5. in Ioan. vbi videtur dicere, Baptismum ab ebrio collatum, esse ratum, cum tamen constet, ebrios non habere intentionem.

ADDITIONEM etiam Kemnitius Innocentium Papam IV. qui teste Angelo in sua summa, sensit ad veritatem Sacramenti non requiri, ut minister gerat in mente facere, quod facit Ecclesia, immò, si contrarium gerat in mente, id est, non facere, quod facit Ecclesia, si tamen appareat, quod velit illud facere, satis esse.

RESPONDEO, locum Augustini esse contra aduersarios. Nam imprimis ibidem AUGUSTINVS dicit, se de ea re dubitasse, quia in nullo Concilio res definita fuerat: *Sed nobis, inquit, tutum est in ea non progredi aliqua temeritate sententiæ, quæ nullo in Catholico regionali Concilio cæpta, nullo plenario Concilio terminata sunt. Id autem sit cura securæ vocis asserere, quod in gubernatione Domini Dei nostri, & Salvatoris IESU Christi uniuersali Ecclesiæ consensione roboratum est.* Nunc

autem res definita est in duobus generalibus Conciliis, Florentino, & Tridentino. Neque refert, quod non recipiuntur Lutheranis: nam neque Nicænum recipiebatur à Donatistis in causa Anabaptismi; & tamè Augustinus ubique affirmat, rem esse certam, & definitam ob illius Concilij auctoritatem. Deinde ibidem Augustinus cum dicit, petendam esse Dei revelationem, an Baptismus ioco traditus, sine vera intentione conferendi sit ratus, aperte testatur non esse certum ex Scripturis ut aduersarij iactant, Sacramenta non requirere intentionem ministri. Præterea sine dubio nos longè melius facimus secundum Augustini sententiam baptizando eos, qui sunt baptizati sine intentione, quam Lutherani non baptizando. Nam in dubia præstat repetere Baptismum, saltem sub conditione, quam exponere se periculo amittendi Baptismum. Ad alium locum Augustini facilis est responsio: nam non dicit ebrius, sed ebrius si Baptismum esseratum.

Ad auctoritatem Innocentij **R E S P O N D E O**, Kemnitius more suo non fideliter recitasse eius sententiã. **I N N O C E N T I U S** enim in cap. Si quis puerum, extra de Baptismo, &c. postquam dixerat, Sacramentum esse ratum, etiamsi minister gerat in mente non facere, quod facit Ecclesia, addidit: *Dum modo intendat baptizare*, quæ verba omisit Kemnitius. Nec verbum mel, sed ter repetit Innocentius, Baptismum non esse ratum, si minister intendat non baptizare, sed tantum lauare corpus.

Vnde illa verba Innocentij: *Etiamsi gerat in mente non facere, quod facit Ecclesia*, duobus modis possunt intelligi, vno modo, de eo, quod facit Ecclesia, quantum ad substantiam actionis, altero modo, quantum ad effectum illius actionis. Posterius modo intellexit Innocentius, & est sensus: Etiã si minister non gerat in mente facere, quod facit Ecclesia, id est, iustificare hominem à peccatis, quia nimirum putat non habere talem virtutem illam ceremoniã; tamen si intendit verè facere ceremoniã, quam facit Ecclesia, satis est. Priori modo accepit Kemnitius, sed perperam, quia contradictoriã ter ibidem habet Innocentius. Quare illud etiam Kemnitius falsò imponit Innocentio, quod dixerit, Sacramentum esse ratum, si tantum appareat, ministrum voluisse baptizare, etiã si reuera id non intendit. Id enim Innocentius non dicit, neque ex verbis colligi potest.

Q U A R T U M argumentum est Catharini ex auctoritate
Thomas

Thomæ, Chrysoſtomi, & Nicolai Papæ. S. THOMAS, 3. p. q. 64. art. 8. ad 2. dicit, ad perfectionē Sacramenti ſatis eſſe intentionem Eccleſiæ, quæ exprimitur in ipſa forma verborum, nec aliud requiri ex parte miniſtri. Quod clarius habet in 4. d. 6. q. 1. art. 2. q. 1. vbi dicit, non requiri mentalem intentionem miniſtri, ſed ſufficere expreſſionem verborū, in qua continetur intentio Eccleſiæ. CHRYSOSTOMVS hom. 85. in Ioan. *Sacerdos, inquit, linguam, & manus præbet; neq. enim iuſtum eſt propter alterius malitiam ad ſalutem noſtram accedentes offendi.* NICOLAVS Papa ad Conſulta Bulgarorum interrogatus, an baptizati à Iudæo, eſſent rebaptizandi; reſpondit, non eſſe, ſi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti baptizati eſſent: vbi nulla fit mentio intentionis.

Denique addit rationem Catharinus, quia nimis durum videtur, vt Deus in arbitrio impij miniſtri poſuerit ſalutē hominum; & quia redditur incerta noſtra iuſtificatio. Quod tamen argumentum iam eſt ſolutum. Sed poteſt addi aliud eius loco; quia inter homines, cū dominus per ſeruum contrahit cum alio, vel mittit munus alteri, non requiritur, qua intentione ſeruus id faciat.

RESPONDEO ad S. Thomam, cum docere, requiri intentionem internam miniſtri. Nam 3. part. q. 64. art. 8. in corpore articuli, dicit, determinari debere ea, quæ in Sacramentis fiunt, quia ad multos vſus fieri poſſunt per intentionē miniſtri. Item in reſponſ. ad 1. dicit, miniſtrum, quia eſt inſtrumentum animatum, debere ſeipſum applicare ad opus per intentionē, qua intendat facere, quod facit Chriſtus, & Eccleſia. Item in reſponſ. ad 3. dicit, non eſſe neceſſarium actualem intentionē, ſed ſufficere habitualem; & explicat, tunc eſſe habituale, quando initio operis, actu intendebar facere, quod facit Eccleſia. Item in art. 9. ad primum dicit, verum eſſe Sacramentū, etiam ſi miniſter non credat Sacramentū aliquid valere, modo intendat facere, quod facit Eccleſia. Deniq; in art. 10. clariffimè dicit, requiri in miniſtro intentionē Sacramentum conferendi, non autem ludendi, vel iocandi, & ſine ea intētionē nō perfici Sacramentū. Neq; obſtat, quod addit S. THOMAS: *Præcipuè quādo ſuam intentionē exterius manifeſtat.* nam vult dicere; Quando miniſter habet intentionē, non conferendi Sacramentum, ſed iocandi, ſed eam non manifeſtat, tum Sacramentum eſſe

esse nullum, sed magis esse nullum, si intentionē manifestet, quia primo modo est nullum coram Deo, secundo modo est nullum coram Deo, & coram hominibus.

Ad locum obiectum à Catharino ex responsi. ad 2. art. 8. **R**ESPONDEO, cum Caietano, & Soto, S. Thomam, cum dicit, non requiri mentalem intentionem ad perfectionem Sacramenti, sed sufficere externam prolationem verborum, non loqui de perfectione Sacramenti simpliciter, sed de perfectione coram hominibus, quæ sufficit ad humanam certitudinem, & mentem pacandam, ut non requirat aliud. Id quod probatur dupliciter. **P**RIMO, quia in argumento secundo S. Thomas hoc obiecerat, si requiratur intentio mentalis, nullum posse esse certum se accepisse Sacramentum. Responsi igitur debet intelligi de Sacramenti perfectione, quoad certitudinem, non absolutè. **S**ECUNDO, quia in hac solutione addit S. Thomas, sufficere externam prolationem formæ, ut exprimatür contraria intentio ministri, vel suscipientis, quæ additio optimè se habet, si agatur de certitudine, ut patet infra. facta autem est, si agatur de perfectione Sacramenti absolutè, sicut vult Catharinus. Nam si non requireretur interna ministerialis intentio, nisi pronunciandi illa verba, tum certè verum est Sacramentum, si minister exprimeret contrariam intentionem, hoc modo; Ego non intendo baptizare, sed irridere Sacramentum, & idè volo dicere hæc verba; Ego te baptizo nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: immò etiam si externo gestu irrisionem exprimeret, & ironicè illa verba diceret, adhuc esset Sacramentum. At S. Thomas contrarium docet, ut patuit.

Ad locum Chrysostomi **R**ESPONDEO, **C**HRYSOSTOMUM loqui de probitate ministrorum, ac velle dicere, non pendere efficaciam Sacramentorum à bonitate ministrorum, sed à bonitate Dei solius. Vnde cum ait: *Sacerdos manus, & linguam præbet*, excludit virtutes, non intentionem ministrorum. Nam vult dicere; Minister est instrumentum Dei, non principale agens; ex hoc autem, quod minister est instrumentum, sequitur, ut non agat in virtute propria; & proinde, ut non requiratur fides, spes, charitas, aut alia eius virtus: tamen non sequitur, ut non requiratur intentio, immò potius contrariè sequitur, ut requiratur, cum homo sit instrumentum animæ

tum, & rationale; & proinde debeat moueri à Deo secundum naturam suam, id est, mediante propria electione, & intentione.

DICES; At ratio, quam adfert Chrysostomus, nimirum, Quia non est iustum, ut alterius malitia, alteri noceat, concludit etiam non debere pendere Sacramenta ab intentione ministri; quia tunc nocere posset ministri malitia suscipientibus Sacramentis, si nimirum ille occultè subtraheret intentionem.

RESPONDEO; Rationem illam concludere de probitate, non autem de intentione, ob duas causas. PRIMO, quia si Sacramenta penderent à probitate, sapissimè noceret vnius malitia alteri, quia plurimi sunt mali, & non possent Sacramenta esse rata, quæ ab infidelibus, vel hæreticis, vel publicis peccatoribus aliquando urgente necessitate traduntur. At si pendeant ab intentione, rarissimè nocebit malitia ministri suscipientibus: nam intentionem omnes habere possunt, nec est ratio cur nolint. SECUNDO, quia iustum est, ut non pendeant Sacramenta ab ea qualitate ministri, quæ non est omninò necessaria ipsi ministerio, qualis est probitas; at non erat æquè iustum, ut non pendeat ab ea qualitate, sine qua minister non esset minister, qualis est intentio ADDE, quod si hæc ratio probaret, Sacramenta non pendere ab intentione seriò tradendi Sacramenta, probaret etiam ea non pendere ab intentione faciendi actum illum externum, quam solam admittunt Catharini, & hæretici. Nam etiam hoc modo potest fieri, ut malitia ministri noceat suscipienti, ut si quis nolit dicere verba, aut infundere aquam eo tempore, quo non inueniatur alius, qui possit, aut velit hoc facere.

Et per hoc SOLVITVR etiam illa ratio Catharini, quòd sit nimis durum, salutem hominum esse in arbitrio impij ministri; nam cogitur ipse quoque in aliquo casu id fateri. Neque debet videri durum, quod Deus permittit, ne destruat naturam hominis, alioqui etiam videretur durum, quod Deus reliquerit in arbitrio tyranni vitas multorum innocentium.

Ad auctoritatem Nicolai Papæ, DICO, eum non fuisse sollicitum de intentione, tum quia ea ordinariè adest, tum quia Ecclesia non iudicat de internis.

Ad vltimum argumentum ex more humano, patet solutio ex nostra tertia ratione.